

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ТЕХНОЛОГІЇ ХАРЧОВИХ
ПРОДУКТІВ І КОМБІКОРМІВ»**

Одеса 2018

Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції [«Технології харчових продуктів і комбікормів»], (Одеса, 24-29 вересня 2018 р.) / Одеська нац. акад. харч. технологій. – Одеса: ОНАХТ, 2018. – 103 с.

Збірник матеріалів конференції містить тези доповідей наукових досліджень за актуальними проблемами розвитку харчової, зернопереробної, комбікормової, хлібопекарної і кондитерської промисловості. Розглянуті питання удосконалення процесів та обладнання харчових і зернопереробних підприємств, а також проблеми якості, харчової цінності та впровадження інноваційних технологій продуктів лікувально-профілактичного і ресторанного господарства.

Збірник розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів відповідних напрямів підготовки та виробників харчової продукції.

Рекомендовано до видавництва Вченою радою Одеської національної академії харчових технологій.

*Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами.
За достовірність інформації відповідає автор публікації.*

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України, д-ра техн. наук, професора Б. В. Єгорова
Укладачі: Г.С. Герасим, Н.М. Кушніренко

Редакційна колегія

Голова *Станкевич Г.М.* д-р техн. наук, професор

Заступник голови *Поварова Н.М.*, канд. техн. наук, доцент

Члени колегії:

Солоницька І. В. канд. техн. наук, доцент, директор УНТІХП ім. М. В. Ломоносова

Olivera Djuragic PhD dr., директор Інституту харчових технологій Університету, м. Новий Сад, Сербія

Andrzej Kowalski Professor PhD hab., директор Інституту сільськогосподарської і продовольчої економіки, Національний дослідницький інститут, м. Варшава, Польща

Marek Wigier PhD, зам. директора по багаторічній програмі Інституту сільськогосподарської і продовольчої економіки, Національний дослідницький інститут, м. Варшава, Польща

Драгоев Стефан чл.-кор., професор. д-р техн. наук, інж., замісник ректора з наукової діяльності і

Георгієв і бізнеспартнерства Університету харчових технологій, м. Пловдив, Болгарія

Еланідзе Лалі д-р харч. технологій, професор, Інститут харчових технологій Телавського державного

Данієловна університету ім. Я. Гогебашвілі, м. Телаві, Грузія

Бордун Т.В. канд. техн. наук, доцент, директор НДІ

Безусов А.Т. д-р техн. наук, професор

Мардар М.Р. д-р техн. наук, професор

Віннікова Л.Г. д-р техн. наук, професор

Осіпова Л.А. д-р техн. наук, доцент

Гапонюк О.І. д-р техн. наук, професор

Тележенко Л.М. д-р техн. наук, професор

Жигунов Д.О. д-р техн. наук, доцент

Ткаченко Н.А. д-р техн. наук, професор

Іоргачева К.Г. д-р техн. наук, професор

Ткаченко О.Б. д-р техн. наук, доцент

Капрельяниці Л.В. д-р техн. наук, професор

Хобін В.А. д-р техн. наук, професор

Коваленко О.О. д-р техн. наук, ст. наук. співр.

Станкевич Г.М. д-р техн. наук, професор

Крусір Г.В. д-р техн. наук, професор

Черно Н.К. д-р тех. наук, професор

**ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АУДИТ ТА ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
ХАРЧОВОЇ, ЗЕРНОПЕРЕРОБНОЇ, КОМБІКОРМОВОЇ,
ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ І КОНДИТЕРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.
ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА
ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ З МЕТОЮ
ОДЕРЖАННЯ ЯКІСНОЇ БЕЗПЕЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ**

При виробництві зефіру кислотність готових виробів та вміст редукованих речовин обумовлені, в основному хімічним складом рецептурних компонентів.

Тому, підвищення цих показників у дослідному зразку може бути пов'язано з наявністю у рецептурі яблучного порошку до складу якого входять прості цукри та органічні кислоти.

Таблиця 1 – Фізико-хімічні показники якості зефіру

Найменування показника	Контроль	Зразок
Вологість, %	22,86	26,17
Масова частка редукованих речовин, %	11,2	14,1
Титруєма кислотність, град	7,0	7,4
pH	5,95	5,32

Література

1. Кузнецова, Л. С. Технология и организация производства кондитерских изделий : учеб. [для сред. проф. образования] / Л. С. Кузнецова, М. Ю. Сиданова. – М. : Академия, 2009. – 480. – ISBN 5-7695-2150-3
2. Шульга, О.С. Яблучний порошок як добавка для підвищення харчової цінності карамелі [Текст] / О.С. Шульга, Т.В. Каменчук, С.І. Шульга // Ukrainian Food Journal. – 2012. - № 2. - С. 59-61.
3. Иоргачева, Е.Г. Структурно-реологические свойства диетического мармелада [Текст] / Е.Г. Иоргачева, В.Ю. Толстых, К.В. Аветисян // Наукові праці. –2009. – № 36, том 1. С. 131-134.
4. Справочник по гидроколлоидам [Текст] / Г. О. Филлипс, П. А. Адамс ; пер. с англ. под. ред. А. А. Кочетковой, Л. А. Сарафановой. – СПб. : ГИОРД, 2006. – 536 с. – ISBN 5-98879-033-X.
5. Дорохович, А.Н. Сахарозаменители и подсластители, их преимущества и недостатки с позиции их применения при производстве кондитерских изделий [Текст] / А.Н. Дорохович, В.В. Дорохович, О.М. Яременко // Продукты & ингредиенты. – 2011. - № 6 (8). – С. 46-48.

ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ БОРОШНА ТА ЕФЕКТИВНІ СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В УМОВАХ ХЛІБЗАВОДІВ ТА ПІДПРИЄМСТВ HoReCa

Аксьонов П.Е., магістр, Лебеденко Т.Є., д-р техн. наук, доцент, Павловський С.М., канд.техт.наук, доцент, Кожевнікова В.О., канд.техт.наук, асистент, Одеська національна академія харчових технологій

В останні роки нестабільність і зниження хлібопекарських властивостей пшеничного борошна стали однією з найбільш гострих проблем, що ускладнюють виготовлення якісних хлібних виробів [1].

Виробники, як потужні високо механізовані хлібозаводи, так і міні-пекарні з дискретним способом виготовлення, зустрічаються з проблемами надходження пшеничного борошна з такими недоліками: низький вміст клейковини та суттєві коливання її якості – недостатня еластичність, надмірна пружність чи, навпаки, інтенсивне розрідження під час технологічної обробки; завищені значення показників числа падіння і низька газоутворювальна здатність (ГУЗ). За зазначених умов ускладнюється формування безперервної клейковинної структури пшеничного тіста, його структурно-механічних властивостей, забезпечення достатньої глибини процесів дозрівання тістових мас, а, значить, форми, об'єму, пористості та інших показників якості готової продукції.

Колівання властивостей борошна у поєднанні з широким впровадженням прискоре-

них технологій, використанням технічного обладнання з високим ступенем зносу призвели до загострення проблем з яскравістю смаку та аромату хліба, скороченням термінів збереження ним свіжості, ризику мікробіологічного псування.

Невдоволення споживачів викликає і недостатня різноманітність асортименту, дефіцит популярних виробів з посиленими оздоровчими, лікувально-профілактичними властивостями, оригінальними органолептичними характеристиками тощо. Все це викликає зниження попиту і об'ємів промислового виробництва хлібопекарської продукції [2].

Метою наших досліджень стала оцінка хлібопекарських властивостей борошна, представленого на ринку Одеського регіону, та аналіз рекомендацій по його використанню з огляду ефективності для хлібозаводів і міні-виробництв при підприємствах HoReCa.

Для дослідження було обрано 5 зразків пшеничного борошна торгових марок "Розумний вибір", "Хуторок", "Аміна", "Богумила", "Август".

Контроль якості борошна в умовах підприємств здійснюється у відповідності з вимогами чинної нормативної документації, визначають органолептичні і фізико-хімічні показники, зокрема вологість та кислотність, а також хлібопекарські властивості. Останні оцінюють за вмістом і якістю клейковини, що визначають за ГОСТ 27839-88, числом падіння (ГОСТ 30498-97) та закінчують проведенням пробного лабораторного випікання і контролем основних споживчих характеристик хліба (ГОСТ 27669-88).

За необхідності визначають газотворювальну здатність (ГУЗ) борошна, яка дає можливість прогнозувати інтенсивність перебігу спиртового бродіння в тісті з нього.

Нами було визначено основні показники якості зазначених зразків борошна для оцінки стану білково-протеїназного та вуглеводно-амілазного комплексів, які зумовлюють формування необхідних споживчих характеристик хліба (табл. 1).

Таблиця 1 – Основні показники якості пшеничного борошна

Найменування показників	Зразок 1	Зразок 2	Зразок 3	Зразок 4	Зразок 5
Вологість, %	13,6	12,8	13,0	9,2	10,5
Кислотність, град	2,8	2,6	2,9	2,5	2,6
Вміст сирової клейковини, %	25,5	28,6	28,1	28,0	32,0
Якість клейковини:					
- пружність, од. ВДК-1М	62	66	61	54	73
- розтяжність, см	13,0	12,5	14,0	9,5	13,5
Число падіння, с	445	504	556	420	440
ГУЗ, см ³ CO ₂ / 100 г борошна	1452	1416	1490	1270	1070
Якість хліба за результатами пробного випікання:					
- вологість м'якушки, %	40,2	40,8	41,2	41,5	41,0
- кислотність, град	1,9	2,2	1,9	2,0	2,1
- пористість, %	69	71	68	66	65
- формостійкість Н/Д	0,65	0,67	0,64	0,68	0,70

Отримані дані свідчать про відповідність якості борошна вимогам ГСТУ 46.004-99 за показниками вологості (не більше 15,0 %) і вмісту клейковини (не менше 24 %).

Проте зразок 4 має ознаки надмірно жорсткої технологічної обробки, оскільки вміст вологи складає 9,2...9,7 %, розтяжність клейковини – 9,5...11,5 см, її пружність – 54 од. пр., при рекомендованих відповідно 12...18 см і 55...75 од. ВДК-1М. Число падіння, яке більшою мірою характеризує стан вуглеводно-амілазного комплексу, активність гідралаз, має бути не менше 160 с і всі зразки борошна відповідають даним вимогам.

Але, коли цей показник вище 280 с, що спостерігалось для всіх зразків, вказує на знижену активність насамперед амілолітичних ферментів і це може стати причиною сповільнення бродіння в тісті після 60...90 хв. Результати визначення ГУЗ борошна, яка має бути в межах 1300...1600 см³ CO₂ / 100 г борошна за 5 год бродіння, інтенсивності продукування двоокису вуглецю підтверджують необхідність прийняття додаткових заходів для підвищення цукроутворювальної здатності борошна.

При проведенні пробного лабораторного випікання встановлено, що з більшості зразків борошна хліб має занижені показники об'єму і пористості, колобковиду форму.

Більшість заходів, спрямованих на вирішення зазначених проблем, реалізуються на етапі приготування тіста. У регулюванні реологічних властивостей пшеничного тіста вирішальним фактором вважають модифікацію будови і властивостей клейковинних білків за рахунок коректування рецептур, включення під час замісу реакційно здатних сполук, зміни умов середовища, параметрів механічного навантаження. При переробці борошна з надмірно пружною нееластичною клейковиною, а також для підвищення ГУЗ та інтенсифікації технологічного процесу відома практика застосування поліпшувачів, як на етапі виробництва борошна, так і приготування тіста. Це ферментні препарати, суха пшенична клейковина, а також добавки окисно-відновної дії, емульгатори, модифіковані крохмалі, гідроколоїди, мінеральні солі тощо [3,4]. Проте факт широкого використання синтетичних поліпшувачів насторожує значну частину споживачів і для 35 % стає причиною відмовлення від покупки [5].

Тому актуальним стає пошук технологічних заходів та природних добавок, які поєднують безпечність, полівалентність дії, можливість вирішення проблем галузі і покращення фізіологічних властивостей продукції.

З технологічних заходів можна назвати використання опарних технологій, збільшення тривалості, інтенсивності замісу опари і тіста, їх бродіння, використання активованих дріжджів і оцукрених заварок. Поліпшуючі добавки природного походження, ефективні для покращення якості продукції при переробці досліджуваних зразків борошна – це неферментований солод, молоко, олії, продукти переробки льону, екстракти кропиви, ромашки тощо [5]. При цьому пекарні та міні-пекарні укомплектовані більш сучасним обладнанням, є мобільнішими з точки зору можливості удосконалення асортименту продукції, мають можливість для реалізації різного роду технологічних заходів і використання природних добавок, що дозволить запропонувати споживачу продукцію з високими показниками якості, безпечності, оригінальності, посилені оздоровчих властивостей.

Література

1. Жигунов Д.О., Ковальова В.П., Жиронкіна Д.С. Аналіз якості борошна з різних регіонів України // Наукові праці ОНАХТ. 2017. Т. 81, вип. 2. С. 35-43.
2. Хліб стає несмачним: що коїться на ринку випічки в Україні. – <https://ukr.segodayna.ua/economics/business/hleb-stanovitsya-nevkusnym-cho-tvoritsya-na-rynke-vypечki-v-ukraine-1007083.html>
3. New challenges of flour quality fluctuations and enzymatic flour standardization // International Association of Operative Millers. 2017. URL: <https://www.iaom.info/wp-content/uploads/07abenzymessea17.pdf> (viewed on 20.07.2018).
4. Paucean A., Man S.M., Socaci S.A. Wheat germ bread quality and dough rheology as influenced by added enzymes and ascorbic acid // Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Chemia. 2016. Vol. 2(61). P. 103-118.
5. Іоргачова К.Г., Лебеденко Т.Є. Хлібобулочні вироби оздоровчого призначення з використанням фітодобавок. Київ: К-Прес, 2015. 464 с.

ЗМІСТ

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АУДИТ ТА ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ХАРЧОВОЇ, ЗЕРНОПЕРЕРОБНОЇ, КОМБІКОРМОВОЇ, ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ І КОНДИТЕРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ. ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ З МЕТОЮ ОДЕРЖАННЯ ЯКІСНОЇ БЕЗПЕЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

КОНЦЕПЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ДЕФЦИТУ ЕСЕНЦІАЛЬНИХ МІКРОНУТРИЄНТІВ	
Погожих М.І., Головка Т.М.	4
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРИЙМАННЯ ЗЕРНА ІЗ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ НА ЗАТ «УКРЕЛЕВАТОПРОМ»	
Станкевич Г.М., Кац А.К., Шпак В.М.	5
МАСОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ ЩУРІВ ДВОХ ПОКОЛІНЬ ПРИ ВЖИВАННІ ГЛІФОСАТ-РЕЗЕСТЕНТНОЇ ГЕНЕТИЧНО МОДИФІКОВАНОЇ СОЇ ТА РАУНДАПУ	
Дроник Г.В., Чорна І.В.	7
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МАЛЬТИТОЛА, ІЗОМАЛЬТИТОЛА, ЕРИТРОЛА НА КОНСИСТЕНЦІЮ ТІСТА ДЛЯ ПРЯНИКІВ	
Дорохович В.В., Донець А.С., Сулима В.С., Дорошенко Т.В.	8
РАЗРАБОТКА СОКОСОДЕРЖАЩИХ НАПИТКОВ С УЧЕТОМ ГЕДОНИЧЕСКИХ ПРЕДПОЧТЕНИЙ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ	
Зенькова М.Л., канд. техн. наук, доцент, Івашкевич А.М.	10
БОРОШНЯНІ СУМІШІ З ЕКСТРУДОВАНИМ КОМПОНЕНТОМ	
Хоренжий Н.В., канд. техн. наук, доцент, Волшенко О.С.	11
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ЗМІШУВАННЯ ПШЕНИЧНОГО БОРОШНА З КОМПЛЕКСОМ ФЕРМЕНТНИХ ПРЕПАРАТІВ	
Жигунов Д.О., Хоренжий Н.В., Ковальова В.П.	13
CHEMICAL COMPOSITION AND PROPERTIES OF SMALL-SEEDED BEAN CULTURES	
Ovsiannykova L.K., Valevska L.O., Chumachenko Y.D.	15
ДЕРИВАТОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ РОСЛИННИХ КРІОДОБАВОК НА СТАН ВОДИ У МАРМЕЛАДІ ЖЕЛЕЙНО-ФРУКТОВОМУ	
Артамонова М. В., Шматченко Н. В. Аксьонова О.Ф.	17
ЕМУЛЬСІЙНІ КОМПОЗИЦІЇ ДЛЯ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ	
Колесніченко С.Л., Тележенко Л.М.	19
СПОСІБ ІММОБІЛІЗАЦІЇ АМІНОКИСЛОТ У МАТРИЦЮ ГЕЛЮ НА ОСНОВІ УРОНАТНИХ ПОЛІСАХАРИДІВ	
Кондратюк Н.В.	20
МОДИФІКАЦІЯ РЕЦЕПТУРИ ДЛЯ СНИЖЕННЯ ГЛИКЕМИЧЕСКОГО ИНДЕКСА ХЛЕБОБУЛОЧНЫХ ИЗДЕЛИЙ Пониженной влажности	
Соколова Н.Ю., Головняк В.А.	22
ЗБИВНІ КОНДИТЕРСЬКІ ВИРОБИ БЕЗ ЦУКРУ	
Іоргачова К.Г., Аветісян К.В.	23
ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ БОРОШНА ТА ЕФЕКТИВНІ СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В УМОВАХ ХЛІБЗАВОДІВ ТА ПІДПРИЄМСТВ HoReCa	
Аксьонов П.Е., Лебеденко Т.Є., Павловський С.М., Кожевнікова В.О.	25
ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ЛУКУМУ ЗБИВНОГО З КИЗИЛОВИМ ПЮРЕ ПРИ ЗБЕРІГАННІ	
Гордієнко Л.В., Толстих В.Ю.	28

Наукове видання

**Збірник тез доповідей Міжнародної
науково-практичної
конференції
«Технології харчових продуктів і
комбікормів»**

Головний редактор акад. Б. В. Єгоров
Заст. головного редактора доц. Н. М. Поварова
Укладачі: Г.С. Герасим, Н.М. Кушніренко